

2E TUSSENRAPPORTAGE 2026

gemeente Bronckhorst

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	3
Inleiding	4
Leeswijzer	7
1. PROGRAMMA WIJZIGINGEN	9
1.1. Programma 1 ZORG EN ONDERSTEUNING	10
Deelprogramma 1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	10
Deelprogramma 1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	12
Financiële wijzigingen	15
1.2. Programma 2 WONEN EN LEEFOMGEVING	20
Deelprogramma 2A PASSEND WONEN	20
Deelprogramma 2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	21
Financiële wijzigingen	25
1.3. Programma 3 BEDRIJVIGHEID EN ONTWIKKELING	29
Deelprogramma 3A ECONOMIE	29
Deelprogramma 3B DUURZAAMHEID	29
Financiële wijzigingen	30
1.4. Programma 4 BESTUUR	33
Deelprogramma 4A BESTUREN	33
Financiële wijzigingen	33
2. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN OVERHEAD	35
2.1. Algemene dekkingsmiddelen	36
Financiële wijzigingen	37
2.2. Overhead	37
Financiële wijzigingen	38
3. FINANCIËLE OVERZICHTEN	39
3.1. Actuele ramingen van baten en lasten	40
3.1.1. Begroting (inclusief wijzigingen tot 2 ^e tussenrapportage) 2026	40
3.1.2. Wijzigingen door 2 ^e tussenrapportage 2026	41
3.1.3. Begroting na 2 ^e tussenrapportage 2026	42
3.2. Realisatie van investeringskredieten	43
3.3. Effecten voor Programmabegroting 2027-2030	45
4. BIJLAGEN	47
4.1. Wijzigingen reserves	48
4.2. Verklaring afkortingen	49

ALGEMEEN

Inleiding

In de 2^e Tussenrapportage 2026 geven we de ontwikkelingen en verwachtingen weer van het lopende jaar en daarmee een beeld van het jaarresultaat wat we voor 2026 verwachten. Deze rapportage behandelt uw raad in de vergadering op 5 november 2026, samen met de Programmabegroting 2027-2030.

We beschrijven in deze tussenrapportage de afwijkingen op beleids- en financieel gebied ten opzichte van de doelen en budgetten uit de Programmabegroting 2026-2029 over de eerste acht maanden van het jaar.

Verschuivingen in programma's

Onze tussenrapportage schetst het beeld van de ontwikkelingen die in het jaar plaatsvinden. Naast financiële ontwikkelingen kennen we ontwikkelingen die (nog) geen financiële impact hebben, maar wezenlijk van belang zijn voor ons als gemeente vanwege de impact op onze samenleving en onze capaciteit (inzet van personeel). We staan financieel relatief solide aan de start, maar het structurele beeld voor de jaren na 2026 verslechtert door gebrek aan reële compensatie vanuit het rijk, kostenstijgingen boven het inflatieniveau, arbeidsmarktkrapte en toenemende uitvoeringslasten.

Belangrijkste afwijkingen in de programma's

Hieronder nemen we u mee in de grootste financiële ontwikkelingen per programma.

Programma 1 Zorg en ondersteuning

- We geven uitvoering aan de Dorpendeal Wichmond-Vierakker vanuit middelen van de provincie (budgettair neutraal € 378.000).
- Door de wijziging in de bekostigingssystematiek van lumpsum naar PxQ en het aantal afgegeven beschikkingen verlagen de kosten voor Wmo-begeleiding (€ 650.000 V) en Jeugdhulp (€ 2.200.000 V).
- De uitgaven voor de Participatiewet en WSW dalen (€ 650.000 V) en staan tegenover de hogere lasten voor re-integratiemaatregelen (€ 385.000 N).
- Door de toenemende administratieve lasten en werkgeversverplichtingen kiezen inwoners minder vaak voor het zelf inkopen van zorg en vaker voor een maatwerkvoorziening in natura. Op basis van deze ontwikkeling verwachten we dat de vraag naar pgb's ook de komende jaren verder afneemt (€ 250.000 V).
- Binnen programma Migratie en Integratie (M&I) is de uitvoering vertraagd door externe ontwikkelingen. Voor de uitvoering van het actuele plan met uitvoeringsmaatregelen dat uw raad eind 2026 bespreekt, schuiven we de niet bestede budgetten door naar 2027 (€ 1 mln V).

Programma 2 Wonen en leefomgeving

- Ondanks dat initiatiefnemers in het najaar doorgaans grotere bouwplannen indienen, blijft het aantal aanvragen achter bij onze verwachtingen en ontvangen we minder leges voor omgevingsvergunningen (€ 250.000 N).
- Door de aanhoudende droogte van de afgelopen jaren zijn voor de bomen extra onderhouds-, snoei- en kapwerkzaamheden nodig. Daarnaast verhoogde de opdrachtnemer zijn tarieven (€ 175.000 N).
- Binnen het Meerjaren Perspectief Ontwikkellocaties (MPO) kennen we woningbouwlocaties waar de gemeente faciliterend grondbeleid toepast. We geven een bijdrage, maar de lasten, baten en risico's blijven bij de marktpartij. Die locaties

vermelden we bij deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving en de actualisering van de voortgang bij die woningbouwlocaties vraagt om een bijstelling van de budgetten (budgettair neutraal € 275.000).

Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling

- Binnen het Meerjaren Perspectief Ontwikkellocaties (MPO) kennen we werklocaties. We geven een bijdrage, maar de lasten, baten en risico's blijven bij de marktpartij. Die locaties vermelden we bij deelprogramma 3A Economie (budgettair neutraal € 169.000 N).
- Voor de besteding van CDOKE-middelen (tot en met 2025) en het Nationaal Isolatie Programma (NIP) middelen loopt ons programma ook door in volgende jaren. Wat we in 2026 niet meer besteden (€ 1 mln respectievelijk € 1,6), schuiven we door naar volgende jaren. Vanaf 2026 ontvangen we ieder jaar de CDOKE-middelen via een decentralisatie-uitkering uit het gemeentefonds.

Programma 4 Bestuur

- Binnen dit programma hebben we kleine financiële aanpassingen.

Dekkingsmiddelen en overhead

- We vullen dit jaar niet alle vacatureruimte meer in (€ 150.000 V).
- Door hogere rijksbijdragen beschikten we over meer eigen middelen dan geraamd. Door deze middelen aan te houden binnen het schatkistbankieren realiseren we hogere rentebaten (€ 240.000 V).

Gebruik van reserves

- We hevelen niet-bestede budgetten via de Algemene reserve over naar toekomstige jaren, zodat de beschikbare middelen ingezet blijven voor de uitvoering van de oorspronkelijk geplande projecten.

Financieel beeld begrotingsruimte

Ontwikkeling financiële positie	Bedrag	
Beeld na 1^e tussenrapportage 2026		885
Raadsbesluit Stokhorsterpark Hummelo (raad juni)		3
Effecten Meicirculaire 2026 (raad juli)		122
Effecten actualiseren van de kapitaallasten (na Jaarstukken 2025)		836
Beeld voor 2^e tussenrapportage 2026		1.846
Wijzigingen tussenrapportage (tabel 3.1.2)		3.523
- waarvan Wmo	650	
- waarvan Jeugdhulp	2.200	
- waarvan Programma Energietransitie	410	
Beeld inclusief 2^e tussenrapportage 2026		5.370

+ = ruimte, - = tekort

Zoals in bovenstaande tabel te zien is, bedraagt de begrotingsruimte voor de 2^e Tussenrapportage € 1,8 mln positief. Na de 1^e tussenrapportage 2026 waren er twee andere ontwikkelingen die de begrotingsruimte beïnvloedden:

- Begin mei ontvingen we de Meicirculaire 2026 en daarvan hebben we de gevolgen voor de vrije begrotingsruimte in het lopende jaar verwerkt.
- De effecten van de Jaarstukken 2025, die de raad op 9 juli 2026 heeft vastgesteld, zijn doorgerekend in de kapitaallasten van de begroting. Omdat we diverse investeringen later uitvoerden dan oorspronkelijk gepland, verschoven ook de bijbehorende kapitaallasten naar latere jaren.

Na vaststelling van deze 2^e Tussenrapportage 2026 bedraagt de begrotingsruimte € 5,4 mln positief. De afwijkingen geven een voordelig effect, vooral door lagere zorgkosten en lagere bestedingen voor het programma Energietransitie. Meer hierover leest u bij de programmawijzigingen in hoofdstuk 1.

De afwijkingen vragen ook begrotingsruimte in volgende jaren

In verschillende programma's (hoofdstuk 1 en 2) leest u meer informatie over de grote afwijkingen. De afwijking in zorgkosten geeft ook begrotingsruimte in volgende jaren. In hoofdstuk 3.3 gaan we in op de afwijkingen die doorwerken in de volgende jaren. U ziet ze daar per deelprogramma.

Leeswijzer

De tussenrapportage bestaat uit de volgende hoofdstukken:

Programmawijzigingen (hoofdstuk 1)

In de verschillende deelprogramma's beschrijven we afwijkingen in beleid ten opzichte van onze ambities in de Programmabegroting 2026-2029. Bij de financiële afwijkingen hanteren we een verantwoordingsgrens van € 50.000 en hoger. Dit geeft het beeld van alle individuele afwijkingen boven € 50.000 ten opzichte van de begroting 2026. We sluiten die toelichting af met een regel 'Afwijkingen kleiner dan € 50.000' om de totale kosten van het deelprogramma te laten zien. Dit bedrag is een optelsom van meerdere kleine wijzigingen (< € 50.000). Als we ramingen verlagen, geven we dit aan met een min (-) voor het bedrag; anders is het een verhoging van de raming. We geven ook aan of de ontwikkeling voordelig (V), nadelig (N) of een overheveling naar volgend jaar (O) is ten opzichte van de begrotingsruimte. Een voordelige ontwikkeling bij lasten betekent dat we minder uitgeven. De veranderingen in budgetten (zowel lasten als baten per programma) op autorisatieniveau staan onder 'Wat kost het'.

Wijzigingen Algemene dekkingsmiddelen (hoofdstuk 2)

In dit hoofdstuk leest u een toelichting op beleidsmatige en/of financiële ontwikkeling op de dekkingsmiddelen(2.1) en de kosten die we maken voor de overhead (2.2).

In de financiële overzichten (hoofdstuk 3)

In dit hoofdstuk ziet u de financiële overzichten waaronder:

- Actuele ramingen van baten en lasten per deelprogramma (3.1): We geven een overzicht van de verwachte inkomsten en uitgaven voor elk deelprogramma. Dit is het niveau waarop u ons college autoriseert voor besteding van de beschikbare middelen.
- Realisatie van investeringskredieten (3.2): We leggen uit hoe investeringen zijn uitgevoerd en waar eventuele onder- of overbestedingen zijn opgetreden.
- Beeld effecten voor de Programmabegroting 2027-2030 (3.3). De resultaten van deze tussenrapportage voor die jaren verwerken we in de 1^e wijziging op de Programmabegroting 2027-2030 die u in december 2026 bespreekt.

In de bijlagen (hoofdstuk 4)

Hier vindt u een overzicht van de wijzigingen reserves (4.1) en de lijst met vaak gebruikte afkortingen (4.2).

Goed om te weten

- In de tabellen met het programmasaldo (onder 'Wat kost het') wordt een '+' gebruikt voor baten, ruimte of overschotten en een '-' voor lasten of tekorten. Dit kan een voordelig of nadelig effect opleveren, zoals eerder beschreven.
- In verschillende tabellen staat een kolom 'Begroting (incl.wijz.) 2026', hier bedoelen we de stand op 1 september 2026. Op die datum was de 2^e tussenrapportage nog niet verwerkt.
- De cijfers in de tabellen zijn in euro's vermenigvuldigd met 1.000 tenzij anders aangegeven.

1. PROGRAMMA WIJZIGINGEN

1.1. Programma 1 ZORG EN ONDERSTEUNING

Deelprogramma 1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING

Wat verandert er binnen dit deelprogramma

Gezondheid en gezonde keuzes staan centraal en de groei van zorgconsumptie wordt verminderd

We werken aan een samenleving waarin inwoners gezond, veerkrachtig en zo lang mogelijk zelfstandig leven en wonen. In Bronckhorst heeft iedere inwoner recht op dezelfde zorg. Door toenemende vergrijzing en druk op de arbeidsmarkt hebben we een grote opgave om de zorg ook in de toekomst beschikbaar en betaalbaar te houden. Gezondheid is één van de belangrijkste pijlers voor een vitale samenleving. Daarom zetten we stevig in op preventie en gezondheidsbevordering en vertalen landelijke gezondheidsakkoorden naar lokaal beleid. We richten ons op het voorkomen van problemen en waar mogelijk op het bevorderen van herstel, met interventies die daarbij passen. Ook richten we ons op weerbaarheid en samenredzaamheid, vooral bij de jeugd door bijvoorbeeld ons jongerenwerk. Daarmee voorkomen we dat gezondheidsproblemen ontstaan of verergeren en beperken we de druk op professionele zorg en ondersteuning. Dit vraagt van inwoners en van de samenwerkende organisaties een verandering. Het vraagt om een omslag van recht hebben op zorg, naar zorgen met en voor elkaar. Hierin spelen onze eigen sociale teams een belangrijke rol. Tegelijkertijd is er sprake van een veranderde samenleving, met nieuwe groepen inwoners en complexere zorgvragen die dit bemoeilijkt. De ontwikkelingen en inzichten binnen het thema Migratie en Integratie blijven we daarom programmatisch aanpakken. Deze opgaven vragen om een samenhangende en integrale benadering van gezondheid, waarin fysieke, mentale en sociale aspecten met elkaar verbonden zijn. Wat we hier willen, vraagt ook om het vormen van een sociale, inclusieve, sterke samenleving. Dat staat beschreven onder deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (2.1.2), bij onze ambities voor een leefbare, inclusieve en veerkrachtige samenleving.

Resultaten

We dragen eraan bij dat inwoners zich gezonder voelen

We blijven werken aan een gezonder leven voor onze inwoners. Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) voerden we activiteiten uit die gezondheid verbeteren en gezondheidsverschillen verkleinen. Ook werken we samen met partners in de Achterhoek binnen het Integraal Zorg Akkoord (IZA). Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) geeft kaders voor het versterken van de verbinding tussen zorg, welzijn en preventie. Vanuit het AZWA ligt er een opdracht voor het inrichten van een gezonde en sociale basisinfrastructuur. Hiervoor werken we regionaal in het najaar een werkagenda uit als aanvulling op het bestaande regioplan. We ontvangen vanuit het rijk middelen voor de lokale uitvoering. Tegelijkertijd constateren we dat deze middelen niet toereikend zijn gezien de omvang van onze gemeente.

We versterken het totaal aan algemene voorzieningen; het voorliggende veld

We blijven investeren in goede ondersteuning dichtbij huis, zodat inwoners snel hulp krijgen en zwaardere zorg zoveel mogelijk voorkomen. Samen met onze regionale partners werken we aan de verdere ontwikkeling van het Toekomstscenario Jeugd en Gezin. We

maken hierover nieuwe afspraken en passen de planning aan, zodat we deze ontwikkeling zorgvuldig kunnen uitvoeren. Ook blijven we mantelzorgers ondersteunen. We ronden de mantelzorgcampagne af en werken nu aan vervolgacties om blijvend aandacht te vragen voor mantelzorg. Later dit jaar bespreken we hoe we het beleid na 2027 voortzetten. Daarnaast zetten we stappen om inwoners met mentale vragen sneller naar passende hulp te begeleiden. We richtten hiervoor het Mentaal Gezondheids Netwerk Achterhoek-Liemers in en starten in het 3^e kwartaal met verkennende gesprekken. Ook werken we aan het tegengaan van eenzaamheid. We betrekken jongeren hierbij actief en werken samen met organisaties in de regio om beter zicht te krijgen op wat inwoners nodig hebben. We maken daarnaast plannen om meer jongeren bij de Dorpskamers te betrekken.

We stimuleren dat inwoners vitaal en zelfstandig ouder worden

We werken verder aan initiatieven die inwoners helpen om langer vitaal en zelfstandig te blijven. De invoering van Powerful Ageing kost meer tijd dan we vooraf hadden verwacht. We passen de aanpak stap voor stap in onze bestaande werkwijze in en versterken daarbij de samenwerking tussen verschillende teams. Ook de aanbieder past de werkwijze aan. Daarom hebben we het budget nog niet ingezet. We verwachten wel dat we een deel daarvan in de 2^e helft van het jaar gebruiken voor het opleiden van onze consulenten. We zetten een nieuwe stap in De Buurt als Ecosysteem. Op 1 september start een welzijnsmedewerker bij de Stadskamer. Samen maken we duidelijke afspraken over de samenwerking, taken en doelen. Zo versterken we het contact tussen inwoners en helpen we elkaar sneller in de buurt. Daarmee ondersteunen we inwoners om langer zelfstandig en actief mee te doen.

Programma Migratie en Integratie (M&I) 2026

We besluiten dit najaar over het programmaplan M&I 2026-2030. Het plan geeft voor de komende jaren richting aan de gemeentelijke inzet op opvang, huisvesting en integratie van nieuwkomers, sluit aan bij het coalitieakkoord en speelt in op actuele ontwikkelingen in wet- en regelgeving.

Resultaten

We bieden (huisvestings-)mogelijkheden aan vluchtelingen, asielzoekers en statushouders door uitvoering te geven aan het programmaplan M&I 2026

Dit najaar voeren we gesprekken met het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) over een mogelijk kleinschalige of andere invulling van de opvanglocaties in Vorden en Hengelo. De 2^e cyclus van de Spreidingswet, waarvoor nieuwe taakstellingen worden vastgesteld dit najaar voor de periode van 1 juli 2027 tot en met 31 december 2028, geven mogelijk een nieuwe opgave. Tegelijkertijd staan we onder interbestuurlijk toezicht (trede 3: actief toezicht) van het ministerie vanwege het niet invullen van de huidige taakstelling vanuit de Spreidingswet. De uitkomst van het gesprek met het ministerie is bepalend in welke trede van interbestuurlijk toezicht blijven/ worden geplaatst. Hierover berichten we u, zodra hier meer over bekend is. Daarnaast blijft de huisvesting van statushouders een grote en complexe opgave. De beperkte beschikbaarheid van woningen en onze afhankelijkheid van externe partners maken dat het realiseren van de taakstellingen onder druk staat. De tijdelijke beschermingsstatus voor ontheemden uit Oekraïne is inmiddels verlengd tot maart 2028. Hierdoor blijft ook de verantwoordelijkheid voor opvang en ondersteuning van deze doelgroep de komende jaren voor de gemeente bestaan.

Continuering programmatische aanpak

Met het nieuwe programmaplan M&I 2026-2030 kiezen we voor een verlenging van de programmatische aanpak. Een aantal opgaven is nog niet volledig gerealiseerd en nieuwe ontwikkelingen maken een programmatische aanpak daarbij het best passend. Op basis hiervan is een realistische planning opgesteld voor de komende jaren. Zo zullen de opvanglocaties voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) naar verwachting pas op zijn vroegst in de tweede helft/eind 2027 worden geopend. Daarnaast vroeg de uitwerking van enkele onderdelen meer tijd dan vooraf voorzien. In het programmaplan maken we de aangepaste planning, de benodigde activiteiten en de financiële consequenties inzichtelijk. Om te komen tot een zorgvuldige, duurzame uitvoering en structurele borging binnen de organisatie kiezen we voor een meerjarige aanpak die aansluit bij de resterende coalitieperiode.

We willen het niet-benutte programmabudget uit 2026 (€ 944.000) doorschuiven naar 2027. Hiermee blijven de benodigde middelen beschikbaar om de activiteiten uit te voeren en de beoogde resultaten uit het programmaplan te realiseren. De volledige begroting behorend bij het Programmaplan Migratie & Integratie 2026-2030 nemen we op in de beleidsrijke programmabegroting 2027. Over de voortgang van de uitvoering en eventuele benodigde bijsturing rapporteren we via de reguliere P&C-cyclus.

Deelprogramma 1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN

Wat verandert er binnen dit deelprogramma

Inwoners in Bronckhorst krijgen gelijke kansen om mee te doen

Iedereen moet mee kunnen doen. Of je nu hier geboren bent of ergens anders, dat maakt niet uit. Iedereen verdient een goede basis in het leven. Werk of een dagbesteding helpt daarbij. Zo leren mensen nieuwe dingen en ontmoeten mensen elkaar. Daarom is het belangrijk dat mensen zich kunnen ontwikkelen. Iedereen moet de kans krijgen om te laten zien wat hij of zij kan. We helpen mensen van jongs af aan. Dat begint al op de voorschool, zoals kinderopvang. Daarna volgt passend onderwijs. En later: werken en zelfstandig zijn. Maar de wereld verandert snel. We kijken goed waar we ons op moeten richten en we passen ons beleid aan. Sommige mensen hebben extra hulp nodig. Bijvoorbeeld jongeren die zorg nodig hebben, mensen die moeilijk werk kunnen vinden of mensen met een migratieachtergrond. We zorgen voor een aanpak die alles verbindt. Gezondheid, vrienden en een fijne omgeving horen daarbij. Dat helpt niet alleen individuele mensen, maar ook de hele gemeente. Want zo zijn er minder zorgkosten en mensen voelen zich meer verbonden met elkaar.

Resultaten

We helpen inwoners om financieel zelfstandig te worden en te blijven

We krijgen steeds beter zicht op het bereik van de meedoenregelingen en zijn gestart met een evaluatie van het beleid. Daarbij zien we dat het gebruik van sommige regelingen, zoals het jeugd sport- en cultuurfonds, toeneemt, terwijl andere regelingen zoals de collectieve zorgverzekering achterblijven. De eerste inzichten van de evaluatie laten zien dat de uitvoering van het beleid minder kost dan begroot is. We verwachten uit de verdere evaluatie nieuwe inzichten te krijgen voor eventuele bijstelling van het beleid.

We zorgen voor uitstroom naar duurzaam werk

We voeren de Participatiewet uit en realiseren een verhoogde uitstroom naar duurzaam werk. De hogere uitstroom naar werk is ook het resultaat van de extra inzet die sinds vorig jaar is gepleegd op jobcoaching en accountmanagement. Door actief werkgevers te benaderen en inwoners intensief te begeleiden naar werk, is de uitstroom naar werk aanzienlijk hoger dan in voorgaande jaren. De inzet van jobcoaches draagt er bovendien aan bij dat inwoners ook duurzaam aan het werk blijven. De behaalde resultaten laten zien dat deze investering effect heeft en bijdraagt aan zowel een hogere arbeidsparticipatie als een lagere afhankelijkheid van uitkeringen. Tegelijkertijd zien we als gevolg hiervan forse kostenstijging op de uitgaven van de Participatiewet. Dit zien we o.a. terug in de loonkostensubsidie, kosten voor re-integratie en voor sociale activeringstrajecten. We monitoren doorlopend de in- en uitstroom. De nieuwe Participatiewet in balans is aanleiding om het huidige beleid en de interne werkprocessen te evalueren en waar nodig op onderdelen te herzien.

We verkleinen onderwijsachterstanden

Voor het verkleinen van onderwijsachterstanden zijn de scholen en kinderopvangorganisaties, die o.a. de voor- en voorschoolse educatie (VVE) uitvoeren, belangrijke samenwerkingspartijen.

Volgens planning is de nieuwe overlegstructuur met de (school)besturen voorgelegd aan het bestuurlijk Lokaal Educatieve Agenda (LEA) in april jl. Na dit akkoord werken we deze verder uit voor het LEA van eind november 2026 en formaliseren we afspraken.

We werken toe naar een nieuw beleidskader Onderwijsachterstanden waar de LEA als uitvoeringagenda onderdeel van uitmaakt. In het te ontwikkelen integrale beleid nemen we ook de kaders voor de VVE mee. Hierover vinden momenteel al gesprekken plaats met bestuurders en kinderopvanghouders. De nieuwe visie sociaal domein vormt een belangrijk richtinggevend kader voor dit nieuwe beleid.

We zetten als gemeente in op de samenwerking tussen onderwijs en zorg. Wanneer school, ouders en zorgverleners samenwerken worden problemen vroegtijdig gesignaleerd, eerder passende ondersteuning ingezet en vergroot het de kansengelijkheid. Hierover voeren we gesprekken met het onderwijs. In de regio Zutphen hebben we al een structurele samenwerking voor de inzet van jeugdhulp en jongerenwerk op school. We werken ernaar toe om dit ook in de regio Doetinchem te realiseren. We benoemen de beleidsontwikkelingen binnen dit deelprogramma; in 2026 staan de lasten en baten nog onder deelprogramma 2B Aantrekkelijke leefomgeving (1.1.2).

We stellen een uitvoeringsagenda op voor de begeleiding en voorzieningen voor nieuwkomers

We werken aan nieuw beleid voor integratie. Dat doen we samen met inwoners en maatschappelijke partners. We zijn o.a. in gesprek met maatschappelijke partners en de Participatieraad om input hiervoor op te halen. De nieuwe visie op het sociaal domein en de visie M&I vormen belangrijke richtinggevende kaders hiervoor en daarom verschuift de vaststelling van een uitvoeringsagenda voor de begeleiding en voorzieningen voor nieuwkomers naar 2027.

De contracten voor de inburgeringsroutes B1-route, Z-route en Onderwijsroute lopen per 31 december 2026 af. We werkten verschillende scenario's uit. De huisvesting van de inburgeringsactiviteiten zoals de B1-route, Z-route en de maatschappelijke begeleiding vraagt specifieke aandacht.

Naast Laborijn maakt ook Interbeek Support gebruik van de locatie van het nieuwe Leerwerkcentrum voor de inburgeringsactiviteiten. We constateerden in het 2^e kwartaal dat

het pand niet voldoet aan de eisen en voorwaarden om de inburgeringsactiviteiten daar in de huidige situatie goed uit te kunnen voeren. De gesignaleerde knelpunten zijn niet eenvoudig op te lossen, dit vraagt nader onderzoek en mogelijk investeringen in de toekomst.

We bouwen verder aan een houdbaar zorgstelsel

We zien kostenstijgingen in het sociaal domein, onder andere door prijs- en loonstijgingen en door herbeoordeling van inkooprijzen. Omwille van de zorg voor onze inwoners sluiten we onze ogen niet voor deze kostenstijging. Het benadrukt de urgentie om stevig te blijven inzetten op transformatie van de zorg. Met de zorgaanbieders bouwen we hieraan verder. Zo houden we de kwaliteit en continuïteit van zorg voor onze inwoners in de (nabije) toekomst beschikbaar.

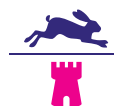
Resultaat

We werken aan een toekomstbestendig zorgstelsel

In 2025 realiseerden we een overschot van € 1,7 mln op het jeugdbudget. Deze ontwikkeling lijkt zich in 2026 voort te zetten. Dit bleek al bij de 1^e tussenrapportage van 2026 en wordt in deze tussenrapportage bevestigd, waar we op basis van prognoses rekening houden met een overschot van € 2,2 mln. Ook bij de Wmo-dagbesteding en begeleiding zien we een gunstige ontwikkeling van de uitgaven. Hiervoor verwachten we op basis van prognoses een overschot van € 650.000.

De uitgaven voor jeugdhulp ontwikkelden zich de afgelopen jaren grillig. Een vergelijking met eerdere jaren is beperkt mogelijk. Vanaf 1 januari 2026 werken we namelijk met een nieuwe manier van financieren. In de periode 2023 tot en met 2025 ontvingen aanbieders een lumpsumbudget en stelden zij zelf de tarieven per plek vast. Vanaf 2026 financieren we op basis van prijs maal hoeveelheid ($p \times q$). De gemeenten stellen hierbij de tarieven vast. Vanwege het open-eindekarakter van de jeugdhulp en de wmo-dagbesteding nemen we in de risicoparagraaf een bedrag op voor mogelijke hogere uitgaven.

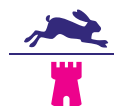
We zien dat we een opgave hebben voor de toegankelijkheid van de zorg. De kosten blijven onder druk staan o.a. door toenemende complexiteit en vergrijzing. We zetten daarom blijvend in op preventieve activiteiten ter voorkoming van (zwaardere) zorg. Dit vraagt om mogelijke investeringen of wijzigingen van beleid die we meenemen in de beleidsrijke begroting 2027.

Financiële wijzigingen

PROGRAMMA 1 ZORG EN ONDERSTEUNING	Begroting (incl.wijz.) 2026	Wijzigingen 2 ^e tussenrapp.	Totaal 2026
Lasten			
1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	10.768	-1.189	9.579
1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	45.693	-3.143	42.549
Lasten totaal	56.461	-4.332	52.128
Baten			
1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	6.270	80	6.350
1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	8.429	197	8.626
Baten totaal	14.698	277	14.976
Saldo			
1A VITALE INWONERS EN SAMENLEVING	-4.498	1.269	-3.229
1B TOEGANG EN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN	-37.264	3.341	-33.923
Saldo totaal	-41.762	4.610	-37.152

Wijzigingen lasten							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
1A Preventie jeugd	-120	0	0	0	0	V	Bij de subsidieverantwoording over 2025 bleek dat teveel subsidie als voorschot was uitbetaald, dit vroegen we terug. Waaronder die voor integrale vroeghulp, thuisadministratie en de pilot 'Flexibel, preventief en nabij'.
1A SPUK Inburgerings- voorzieningen	-150	0	0	0	0	V	Het aantal inburgeraars in de specifieke opleidingsroutes Z en B1 is lager dan geraamd. De hieraan gekoppelde kosten geven een evenredige verlaging van de SPUK-uitkering vanuit het rijk. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook baten 1A.
1A Progr. M&I opvang en huisvesting	-907	944	0	0	0	O	Externe afhankelijkheden leiden tot vertraging in de uitvoering van een deel van de activiteiten binnen het programma M&I. Hierover las u bij de beleidsafwijkingen. Het bedrag wat we op verschillende thema's nu niet besteden (€ 943.882) hevelen we via de Algemene reserve over naar 2027 voor het programma M&I.
1A SPUK Doorstroomlocatie kamergewijze verhuur	-93	93	0	0	0	O	De doorstroomlocatie voor statushouders heeft een looptijd tot en met september 2027. Om de exploitatiekosten in 2027 af te dekken hevelen we wat we nu niet besteden (€ 92.544) via de Algemene reserve over naar 2027.
1A Sociaal-recreatief Wmo-vervoer	-54	-50	-28	-5	-5	V	We ontvingen van ZOOV een herziene versie van de begroting en passen onze begroting hierop aan. Dit ziet u in meerdere deelprogramma's (1A, 1B en 2B) terug. Op basis van de door ZOOV afgegeven prognose verlagen we het budget voor sociaal-recreatief Wmo-vervoer.
1A De Buurt als Ecosysteem	-156	156	0	0	0	O	Bij de 1 ^e tussenrapportage informeerden we u over het project 'De buurt als ecosysteem' en de SPUK-middelen die

Wijzigingen lasten								
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
								we hiervoor van het rijk ontvangen. We sloten een samenwerkingsovereenkomst met de Stadsamer voor de inzet van een welzijnswerker/ buurtverbinder vanaf 1 september 2026. Dit vraagt voor 2026 een budget van € 36.000. Wat we niet besteden, hevelen we over naar 2027. Dit is een budgettaire neutrale wijziging, zie ook baten 1A.
1A	Dorpendeal Wichmond- Vierakker	378	0	0	0	0	N	We verwachten vanuit de provincie € 377.775 te ontvangen om uitvoering te geven aan de dorpendeal Wichmond-Vierakker. De provincie, initiatiefnemers en gemeente Bronckhorst hebben hiervoor een intentieovereenkomst gesloten. Dit is een budgettaire neutrale wijziging, zie ook baten 1A.
1A	Afwijkingen kleiner dan € 50.000	-88	-4	-4	-4	-4	V	Met deze verlaging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen lasten 1A		-1.189	1.138	-32	-9	-9	V	

Wijzigingen lasten								
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
1B	Automatisering Participatie	50	39	39	39	39	N	De toename wordt verklaard door correctie van incidentele kosten uit 2025 en gestegen contractprijzen.
1B	Loonkostensubsidie	115	115	115	115	115	N	Steeds meer werkgevers bieden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een werkplek. Door het groeiend aantal plaatsingen neemt het beroep op de loonkostensubsidie toe. Dat vraagt voor de (toekomstige) verplichtingen richting werkgevers meer middelen.
1B	Participatiewet	-350	-220	-220	-220	-220	V	We zien de uitgaven voor uitkeringen dalen door uitstroom van uitkeringsgerechtigden, mede door de inzet op jobcoaching om inwoners naar passend werk te begeleiden. Meer hierover las u bij de beleidsmatige afwijkingen binnen 1B.
1B	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	-300	0	0	0	0	V	De Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is gesloten voor nieuwe instroom en kent alleen nog uitstroom door pensionering, overlijden of overgang naar regulier werk. Op basis van de verwachte kosten ramen we het budget af, maar doen dat incidenteel. In onze begroting houden we al rekening met een afbouw van het Wsw-bestand en daarnaast willen we een eventueel toekomstig overschot vasthouden voor instroom van inwoners met een indicatie beschut werk onder de Participatiewet.
1B	Re-integratie	270	200	200	200	200	N	We zien een stijging van de kosten voor re-integratie o.a. door indiensttredingssubsidies aan werkgevers die inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt een (tijdelijk) contract aanbieden. Daarnaast is in toenemende mate sprake van inwoners die een

Wijzigingen lasten							
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O Toelichting / reden gevraagde wijziging
							intensievere (en daarmee duurdere) begeleiding nodig hebben om stappen naar participatie of werk te kunnen zetten.
1B	Wmo-vervoer	152	115	123	131	131	N We ontvingen van ZOOV een herziene versie van de begroting en passen onze begroting hierop aan. Dit ziet u in meerdere deelprogramma's (1A, 1B en 2B) terug. Op basis van de door ZOOV afgegeven prognose verhogen we het budget voor Wmo-vervoer naar dagbesteding/begeleiding. Dit is een gevolg van de nieuwe regionale inkoop waarbij is gestuurd op (gecontracteerd) vervoer door ZOOV in plaats van vervoer door zorgaanbieders zelf.
1B	Hulp bij het huishouden (HbH)	150	200	200	200	200	N Bij de 1 ^e tussenrapportage zagen we de kosten voor huishoudelijke hulp (HbH) stijgen. Het aantal inwoners met een HbH-indicatie stijgt nog steeds. Op basis van de tot nu toe afgegeven beschikkingen (toegekende voorzieningen) zijn opnieuw extra middelen nodig. Voor 2027 en verder houden we daarbij rekening met een tariefstijging.
1B	Powerful Ageing	-90	0	0	0	0	V Bij de 1 ^e tussenrapportage stelden we vanwege de latere start van het project Powerful Ageing de besparing op HbH bij. Ook de investeringen in dit project blijven achter op planning, waardoor we een deel kunnen aframes. We maken dit jaar wel kosten voor het opleiden van consultants, zodat in 2027 gestart kan worden met de implementatie van Powerful Ageing. Meer hierover las u bij de beleidsmatige afwijkingen binnen 1A.
1B	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	-650	-500	-500	-500	-500	V Bij de 1 ^e tussenrapportage zagen we dat de wijziging van de bekostigingssystematiek (van lumpsum naar PxQ) een positief effect had op de kosten voor Wmo begeleiding. De prognose, op basis van de tot nu toe afgegeven beschikkingen (toegekende voorzieningen), laat een verdere onderbesteding van het budget zien. Hierover las u bij de beleidsmatige afwijkingen binnen 1B. Voor 2027 en verder houden we daarbij rekening met een indexering van de zorgkosten.
1B	Jeugdhulp	-2.200	-1.900	-1.900	-1.900	-1.900	V Bij de jaarrekening 2025 zagen we een overschot op het budget voor jeugdhulp. De prognose voor 2026 laat hetzelfde beeld zien. Op basis van de tot nu toe afgegeven beschikkingen (toegekende voorzieningen) en uitgaande van een gelijkblijvend aantal jongeren stellen we de raming opnieuw bij. Hierover las u bij de beleidsmatige afwijkingen binnen 1B. Voor 2027 en verder houden we daarbij rekening met een indexering van de zorgkosten.
1B	Persoonsgebonden budgetten (pgb)	-250	-250	-250	-250	-250	V Zowel bij de jeugdhulp als bij de Wmo zien we afname van het aantal verstrekte persoonsgebonden budgetten (pgb). Door

Wijzigingen lasten							
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O Toelichting / reden gevraagde wijziging
							de toegenomen administratieve lasten en werkgeversverplichtingen zien inwoners vaker af van het zelf inkopen van zorg en kiezen voor een reguliere maatwerkvoorziening (zorg in natura). We verwachten dat deze trend zich voortzet.
	1B Afwijkingen kleiner dan € 50.000	-41	163	164	165	165	V Met deze verlaging / verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
	Totaal wijzigingen lasten 1B	-3.143	-2.037	-2.029	-2.020	-2.020	V

Wijzigingen baten							
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O Toelichting / reden gevraagde wijziging
	1A SPUK Inburgeringsvoorzieningen	-150	0	0	0	0	N Bij lasten 1A gaven we aan dat de kosten, waarvoor we deze SPUK-uitkering gebruiken, lager zijn. Dit is een budgettair neutrale wijziging.
	1A De Buurt als Ecosysteem	-156	156	0	0	0	O Bij de 1 ^e tussenrapportage informeerden we u over de Specifieke uitkering transformatiemiddelen IZA & AZWA 2024-2028 die we van het rijk ontvangen. De gelden voor 2026 geven we niet volledig uit. Op basis van de regeling is het toegestaan om niet bestede middelen door te schuiven naar 2027. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook lasten 1A.
	1A Dorpendeal Wichmond-Vierakker	378	0	0	0	0	V Bij lasten 1A las u over de uitgaven voor de Dorpendeal met subsidie vanuit de provincie. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook lasten 1A.
	1A Afwijkingen kleiner dan € 50.000	8	6	8	11	11	V Met deze verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
	Totaal wijzigingen baten 1A	80	162	8	11	11	V

Wijzigingen baten							
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O Toelichting / reden gevraagde wijziging
	1B Bijzondere bijstand	-50	-50	-50	-50	-50	N Een van de maatregelen om te komen tot een sluitende begroting was inrichtingskosten voor statushouders niet langer als gift, maar als lening te verstrekken. In de praktijk vallen de inkomsten uit terugbetalingen op diverse verstrekte leningen (waaronder die voor inrichtingskosten) veel lager uit, waarmee de inschatte besparing te hoog blijkt te zijn. We verlagen de inkomsten daarom met 50%.
	1B Eigen bijdrage Wmo	75	75	0	0	0	V We hebben meer opbrengsten en ramen het budget incidenteel (voor 2026 en 2027) bij, omdat we in onze begroting vanaf 2028 al rekening houden met hogere opbrengsten door de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo per 1-1-2028.
	1B Beschermd Wonen	181	0	0	0	0	V We ontvingen van gemeente Doetinchem de afrekening over 2025. De centrumgemeente verreken de niet-

19

1.2. Programma 2 WONEN EN LEEFOMGEVING

Deelprogramma 2A PASSEND WONEN

Wat verandert er binnen dit deelprogramma

We bouwen de juiste woning op de juiste plaats

Bronckhorst is een prachtige plek om te wonen en oud te worden. Vitaal wonen in Bronckhorst is belangrijk; nu en in de toekomst. Er heerst krapte op de woningmarkt. De betaalbaarheid van wonen staat onder druk door de hoge prijzen van koopwoningen en stijgende energielasten. Met de toevoeging van de juiste woningen willen we de woningmarkt weer in beweging brengen. Het blijft belangrijk om oog te houden voor de bestaande woningvoorraad. We besteden veel aandacht aan het toekomstbestendig maken en verduurzamen van woningen. Woningen zijn meer dan alleen de stenen, het draait om de mensen die er wonen. We zorgen voor een leefbare en veerkrachtige wijk. Dit betekent dat we zorgen voor een prettige, sociale en gezonde leefomgeving met daarin passende voorzieningen.

Resultaten

Minder bijdragen voor het fonds bovenwijks

In de programmabegroting gaven we aan € 253.000 te verwachten aan opbrengsten vanuit het fonds bovenwijks. Die opbrengsten vanuit het fonds ramen we ieder jaar en valt dit jaar lager uit. Daar zijn meerdere factoren op van invloed, onder andere:

- Er gelden sinds oktober 2024 nieuwe beleidsregels voor woningbouw in het buitengebied. Dit beleid stimuleert de sloop van (agrarische) opstallen. De sloopmeters die in een plan zitten, worden verrekend met de bijdrage aan het fonds bovenwijks, waardoor de bijdrage aan het fonds voor enkele plannen op een laag bedrag of zelfs op € 0 is uitgekomen.
- Het Veegplan 2026-1 is vertraagd. De facturatie voor de bijdrage aan het fonds bovenwijks vindt plaats zodra het Veegplan onherroepelijk is. Door deze vertraging komen de gelden op een later moment binnen.
- Het aantal initiatieven en de doorlooptijd van plannen, waarover we een bijdrage vanuit het fonds bovenwijks vragen, wisselt per jaar en per plan.
- De ontwikkeling van woningbouwplannen neemt meerdere jaren in beslag voordat er een onherroepelijk omgevingsplan is. De afgelopen jaren kwamen veel plannen tot ontwikkeling zodat we in de komende jaren meer gelden kunnen innen in het fonds bovenwijks.

We doen vooraanvragen voor projecten in verband met netcongestie

In de 1^e tussenrapportage informeerden we u over de toenemende druk op het elektriciteitsnet (netcongestie). Toen was er nog kans op een aansluitstop voor onze provincie. Dit blijkt niet aan de orde, wel kunnen projecten, die vanaf 1 juli 2026 een nieuwe of zwaardere stroomaansluiting vragen, op een wachtlijst geplaatst worden. Zodra er capaciteit beschikbaar komt, verdeelt netbeheerder Liander deze op aanmeldingsvolgorde en maatschappelijk belang.

Vanaf 1 oktober 2026 kunnen gemeenten een vooraanvraag doen voor projecten tot 2036. We verzochten daarom alle bij ons bekende initiatiefnemers van woningbouwprojecten om voor hun woningbouwinitiatief een vooraanmelding bij ons te doen. Voor onze eigen

projecten doen we ook de vooraanmelding. We dienen deze vooraanmeldingen vanaf 1 oktober in bij Liander. Een tijdige vooraanmelding vergroot de mogelijkheden om toekomstige netcapaciteit mee te laten wegen in de programmering van de netbeheerder en voorkomt dat projecten onnodig vertraging oplopen. De komende periode blijven we de ontwikkelingen rondom netcongestie nauwlettend volgen en onderhouden we actief contact met Liander en andere betrokken partijen om de gevolgen voor de woningbouwontwikkelingen zoveel mogelijk te beperken.

Extra budgetaanvraag woningbouwplannen

Bij diverse woningbouwplannen worden er extra kosten gemaakt. Deze gemeentelijke kosten kunnen we niet meenemen in de anterieure overeenkomst met de ontwikkelaar en kunnen daardoor ook niet bij de ontwikkelaar gedeclareerd worden. Zo vraagt bij het plan Hiddinks weide de procedure voor het wijzigen van het omgevingsplan extra capaciteit. Dit gaat om het maken van de zienswijzennota op basis van de binnengekomen zienswijzen en het doen van de aanpassingen in het plan die daaruit volgen met het maken van de bijbehorende toelichting. De financiële verantwoording leest u bij deelprogramma 2B.

Deelprogramma 2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING

Wat verandert er binnen dit deelprogramma

Een leefbare, inclusieve en veerkrachtige samenleving

Samen met maatschappelijke organisaties werken we aan een leefbare en veerkrachtige gemeente waar elke inwoner mee kan doen. Een sterke samenleving bevordert het welzijn van inwoners, versterkt het onderling verbinden en ontmoeten en maakt de gemeenschap weerbaarder. Welzijn, sport en cultuur zijn de pijlers van deze Sterke Samenleving. Waar inwoners samenwerken aan veerkracht en gemeenschapskracht. Het is een samenleving die functioneert en bloeit doordat de inwoners elkaar kennen, steunen en initiatieven ontwikkelen. We stimuleren gemeenschapskracht: het vermogen om samen te werken, elkaar te ondersteunen en "om te zien naar elkaar". Hierbij geven we specifiek aandacht aan het meedoen aan de gemeenschap van nieuwe inwoners (waaronder statushouders, asielzoekers en Oekraïense ontheemden).

We geven invulling aan opgaven in een veranderende samenleving

Onze samenleving is volop in beweging. De vanzelfsprekendheid van het verenigingsleven verandert. Dit leidt tot andere vraagstukken, verwachtingen en vormen van begeleiding. Gelijktijdig zien we dat onze ouderen bijvoorbeeld actiever worden en andere vormen van betrokkenheid zoeken. Welzijnsorganisaties staan voor de uitdaging hierop in te spelen. Uit het project Leefbaar en Sportief Bronckhorst blijkt dat zowel in de grote als in de kleine kernen behoefte is aan ontmoeten en verbinden. Daarom blijven we buurthuizen, dorpskamers, scholen en sportaccommodaties faciliteren als levendige ontmoetingsplekken. Door samen te werken vanuit sport, cultuur, welzijn, mantelzorg en zorg, maar vooral met en voor inwoners geven we verder vorm aan een vitale, veerkrachtige gemeenschap. Opgaven voor ons zijn:

- voortbouwen op de energie uit Leefbaar en Sportief Bronckhorst;
- dorpskamers blijven ontwikkelen als levendige ontmoetingsplekken door samen met inwoners en partners te investeren in activiteiten, ondersteuning en verbinding;
- onze gebouwen duurzaam en multifunctioneel gebruiken, daarbij geleid door een combinatie van sociale meerwaarde en economische haalbaarheid;

- bij verbouwingen, aanpassingen of nieuwbouw zoveel mogelijk duurzame oplossingen gebruiken.

We bouwen aan een Bronckhorst die klaar is voor de toekomst. Daarbij kijken we steeds naar slimme combinaties, zoals de koppeling tussen onderwijs, sport en verduurzaming.

Resultaat

We geven invulling aan opgaven in een veranderende samenleving

Onze samenleving is volop in beweging. De vanzelfsprekendheid van het verenigingsleven verandert. Dit leidt tot andere vraagstukken, verwachtingen en vormen van begeleiding. Gelijktijdig zien we dat onze ouderen bijvoorbeeld actiever worden en andere vormen van betrokkenheid zoeken. Welzijnsorganisaties staan voor de uitdaging hierop in te spelen. Uit het project Leefbaar en Sportief Bronckhorst blijkt dat zowel in de grote als in de kleine kernen behoefte is aan ontmoeten en verbinden. Daarom blijven we buurthuizen, dorpskamers, scholen en sportaccommodaties faciliteren als levendige ontmoetingsplekken. Door samen te werken vanuit sport, cultuur, welzijn, mantelzorg en zorg, maar vooral met en voor inwoners geven we verder vorm aan een vitale, veerkrachtige gemeenschap. Opgaven voor ons zijn:

- voortbouwen op de energie uit Leefbaar en Sportief Bronckhorst;
- dorpskamers blijven ontwikkelen als levendige ontmoetingsplekken door samen met inwoners en partners te investeren in activiteiten, ondersteuning en verbinding;
- onze gebouwen duurzaam en multifunctioneel gebruiken, daarbij geleid door een combinatie van sociale meerwaarde en economische haalbaarheid;
- bij verbouwingen, aanpassingen of nieuwbouw zoveel mogelijk duurzame oplossingen gebruiken.

We bouwen aan een Bronckhorst die klaar is voor de toekomst. Daarbij kijken we steeds naar slimme combinaties, zoals de koppeling tussen onderwijs, sport en verduurzaming.

We investeren in toekomstbestendige en integrale onderwijslocaties

Uit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) blijkt dat de Dorpsschool in Halle, de Loo School, de Meene School en de Jan Ligthart School alle drie in Zelhem in slechte staat verkeren. Na haalbaarheidsonderzoeken besloot uw raad om deze scholen te vervangen door nieuwbouw en hiervoor budget te reserveren in de Investeringsagenda.

Resultaat

We werken aan nieuwe schoolgebouwen in Halle en Zelhem

In Halle zijn we gestart met de bouw van de nieuwe Dorpsschool. Tijdens de werkzaamheden kwamen we asbest en technische aanpassingen tegen, waardoor vertraging ontstond. We verwachten de extra kosten binnen het project op te kunnen vangen. Ook werken we aan de inrichting van de buitenruimte. In Zelhem bereiden we de nieuwbouw van het IKC Zelhem voor. Daarbij spelen de locatie, subsidievoorwaarden en stijgende bouwkosten een grote rol. Daarnaast werken we aan het Integraal Huisvestingsplan. Samen met scholen en kinderopvangorganisaties bepalen we welke investeringen in schoolgebouwen de komende jaren nodig zijn.

We investeren in binnensportaccommodaties

We geven uitvoering aan het raadsbesluit om sportaccommodaties te verduurzamen.

Resultaat

We investeren in duurzame binnensportaccommodaties

Naast onderwijs investeren we in duurzame sportvoorzieningen. Voor sporthal De Pol werken we aan plannen voor hergebruik en verduurzaming. Dankzij een subsidie verwachten we de investering zonder aanvullende geldvraag te kunnen financieren. Door problemen op het elektriciteitsnet moeten we onze duurzaamheidsambities wel bijstellen. Een volledig fossielvrije oplossing is waarschijnlijk niet haalbaar, maar met een hybride oplossing blijft de sporthal goed functioneren en houden we mogelijkheden open om samen te werken met het onderwijs.

We investeren in duurzame sport- en culturele verenigingen en maatschappelijke organisaties

In 2024 startten we met het gebiedsproces Leefbaar & Sportief Bronckhorst. De visie hierbij is dat Bronckhorst staat voor het hebben van robuuste verenigingen, maatschappelijke organisaties en voorzieningen voor alle inwoners. Dichtbij huis waar het kan en anders als dat niet kan, goed bereikbaar. In 2024 werd inzichtelijk wat er leeft en wat er nodig is voor een vitaal Bronckhorst. Organisaties, belanghebbenden en inwoners zochten elkaar op en werkten samen. De gemeente faciliteert en ondersteunt. Naast 28 initiatieven in 2024, zijn er in 2025 nog eens zes initiatieven ingediend en beoordeeld die het jaar ervoor 'niet besluitrijp' waren. Voor een leefbaar en sportief Bronckhorst besloot uw raad om jaarlijks € 250.000 beschikbaar te stellen. Een voorbeeld is het bieden van structurele ondersteuning aan amateurverenigingen en maatschappelijke organisaties, zodat zij een duurzame rol kunnen blijven spelen in het culturele en sociale leven van de gemeenschap. Daarnaast versterken we de lokale omroepen.

Resultaat

Met de verenigingen en inwoners creëren we toekomstbestendige en duurzame sport- en culturele verenigingen

We stimuleren initiatieven vanuit de samenleving en zetten in op dorpskamers als laagdrempelige voorziening voor inwoners. Het project Leefbaar en Sportief is afgerond, al vragen sommige initiatieven meer tijd. Daarnaast blijven we goede ideeën uit de samenleving ondersteunen via DorpenDeals en de nieuwe uitvoeringsregeling Leefbaar en Sportief. Zo geven we inwoners de ruimte om plannen uit te voeren en werken we samen aan leefbare, sportieve en betrokken dorpen.

We versterken de samenwerking in de regio op het gebied van media

In regionaal verband werken we verder aan de vorming van een streekomroep en bereiden we ons voor op de toekomstige financiering. Tegelijk zien we dat de uitvoering van cultuurprogramma Vonk vertraging oploopt door beperkte personele capaciteit. Daarom verschuiven we een deel van de activiteiten naar 2027 en de evaluatie naar 2028.

We werken het voorkeursscenario voor de schuifpuzzel Zelhem verder uit

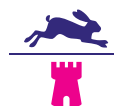
Er spelen in de kern Zelhem verschillende opgaven/ontwikkelingen op gebied van onder andere onderwijs, sport en wonen voor verschillende doelgroepen en werklocaties. Door deze verschillende ontwikkelingen en hun ruimtebehoefte in samenhang te bekijken, zetten we in op toekomstbestendige keuzes voor Zelhem.

Resultaat

We verbeteren de ruimtelijke kwaliteit in Zelhem

We wilden in het voorjaar de plannen en investeringen van het voorkeursscenario van de Schuifpuzzel Zelhem inzichtelijk maken en voorleggen aan uw raad. In april 2026 gaf voetbalvereniging ZZC'20 aan onvoldoende zekerheid te hebben over de (financiële) haalbaarheid van de verhuizing naar een nieuw sportpark. In mei brachten we daarom een alternatief voorstel naar uw raad: de fusieschool op de huidige locatie van de Meene. Met een amendement droeg uw raad ons op eind oktober 2026 een besluit te nemen over de definitieve locatie voor deze fusieschool. We hebben de gesprekken met de voetbalvereniging over de overdracht van veld 8 en de verhuizing van de vereniging vervolgd. Op het moment dat duidelijk is in hoeverre de verhuizing van ZZC'20 (financieel) haalbaar is, werken we de plannen en investeringen van de schuifpuzzel nader uit. Met het ontwikkelen van de locatie voor de modulaire/conceptuele woningen nabij museum Smedekinck gaan we hoe dan ook door. Deze ontwikkeling heeft een hoge urgentie en landt in de scenario's op dezelfde locatie.

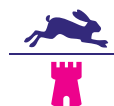

Financiële wijzigingen

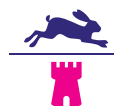
PROGRAMMA 2 WONEN EN LEEFOMGEVING	Begroting (incl.wijz.) 2026	Wijzigingen 2 ^e tussenrapp.	Totaal 2026
Lasten			
2A PASSEND WONEN	2.774	-249	2.525
2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	31.347	1.199	32.547
Lasten totaal	34.121	951	35.072
Baten			
2A PASSEND WONEN	2.837	-233	2.604
2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	7.997	878	8.876
Baten totaal	10.835	646	11.480
Saldo			
2A PASSEND WONEN	63	16	79
2B AANTREKKELIJKE LEEFOMGEVING	-23.350	-321	-23.671
Saldo totaal	-23.286	-305	-23.592

Wijzigingen lasten							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
2A Volkshuisvesting algemeen, overig	-155	0	0	0	0	V	Het budget voor de uitvoeringslasten van het wetsvoorstel 'Versterking regie volkshuisvesting' kwam beschikbaar uit een resultaatbestemming bij jaarstukken 2025. We kunnen deze taken zonder de extra middelen uitvoeren.
2A Bouw- en woningtoezicht	-105	0	0	0	0	V	Er is minder formatie nodig dan eerder geraamd.
2A Welstandstoezicht	50	50	50	50	50	N	Door meer dienstverlening voor welstand stijgen de kosten. Hier staan gedeeltelijk hogere legesopbrengsten tegenover. Zie baten 2A.
2A Afwijkingen kleiner dan € 50.000	-38	8	8	8	8	V	Met deze verlaging / verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen lasten 2A	-249	8	8	8	8	V	

V/N/O							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
2B Sanering drugslab Davisweg 1 Zelhem	128	0	0	0	0	N	In december 2025 ontstond brand in Zelhem in de schuur waar een drugslab was gevestigd. De sanering vond begin 2026 plaats. We hebben de kosten (in 1e instantie) betaald om de situatie snel en veilig op te lossen. We verhalen deze kosten op de eigenaar van het pand. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook baten 2B.
2B Onderhoud wegen kantoor, verkeersaanpassingen Hummeloseweg	-100	0	100	0	0	O	De uitvoering van de proef op de Hummeloseweg loopt vertraging op door bezwaar- en beroepsprocedures tegen de verkeersbesluiten van de provincie Gelderland en onze gemeente. De rechter doet naar verwachting in november uitspraak, daarna kan de proef starten. Omdat de proef één jaar duurt, verwachten we de uitvoering van de

V/N/O							
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O Toelichting / reden gevraagde wijziging
							herinrichting en de besteding op zijn vroegst in 2028.
2B	Leerlingenvervoer	-93	-113	-86	-58	-58	V We ontvingen van ZOOV een herziene versie van de begroting en passen onze begroting hierop aan. Dit ziet u in meerdere deelprogramma's (1A, 1B en 2B) terug. Op basis van de door ZOOV afgegeven prognose verlagen we het budget voor leerlingenvervoer.
2B	Schuifpuzzel Zelhem	50	50	0	0	0	N De onderhandelingen met ZZC'20 en de daaruitvoortvloeiende werkzaamheden lopen langer door in de tijd. De personele kosten zullen daardoor ook doorlopen in 2027. Meer hierover las u bij de beleidsmatige afwijkingen binnen 2B.
2B	Gebiedsvisie Sport en Leefbaarheid	175	0	0	0	0	N We maken kosten voor leefbaarheidsinitiatieven in combinatie met de Uitvoeringsregel Leefbaar en Sportief Bronckhorst en gebruiken hiervoor provinciale subsidie. Dit is een budgettaire neutrale wijziging, zie ook baten 2B.
2B	Binnensportaccommodaties, Sporthal De Kamp Hengelo	-53	-53	-53	-53	-53	V Onze exploitatiebijdrage wordt lager door het beëindigen van de exploitatie van gymzaal Keijenborg en de lagere energielasten voor Sporthal de De Kamp na de verduurzaming (volgend uit afspraken vanuit verduurzamingsplannen in 2024).
2B	Openbaar groen kantoor, onderhoud bomen	175	0	0	0	0	N Door droogte van de afgelopen jaren is de conditie van bomen sterker verslechterd dan verwacht. Hierdoor zijn extra onderhouds-, snoei- en kapwerkzaamheden noodzakelijk, waaronder aanvullende watergiften aan jonge bomen. Daarnaast heeft de opdrachtnemer een prijsverhoging doorgevoerd. Het meerjarig effect nemen we mee in de uitwerking van het coalitieplan (programmaplan 2027-2030) dat uw raad op 17-12-2026 bespreekt.
2B	Plattelandsontwikkeling	-172	118	-27	-27	-27	O Het budget is bedoeld om tijdelijk extra inspanningen te kunnen doen op de programmalijnen. Een van de programmalijnen is erfgoed. Om die beter tot zijn recht te laten komen, hevelen we een deel (€ 26.580) over naar cultureel erfgoed en incidentele subsidies (binnen 2B). Het restant van 2026 hevelen we over naar 2027.
2B	Riolering kantoor, dotatie voorziening door actualisatie kapitaallasten	383	0	0	0	0	N Vanuit de actualisatie van de kapitaallasten die we eerder dit jaar deden, vielen de rente- en afschrijvingslasten lager uit. Omdat riolering een kostendekkende taak is, brengen we deze ruimte over naar de voorziening rioolheffing om toekomstige vervangingsinvesteringen versneld af te schrijven.
2B	Riolering kantoor, dotatie voorziening	100	0	0	0	0	N We doen een groter bedrag naar de voorziening rioolheffing voor versnelde afschrijving van toekomstige

V/N/O							
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O Toelichting / reden gevraagde wijziging
							rioleringsinvesteringen omdat ook de opbrengsten uit de rioolheffing hoger zijn. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook baten 2B.
2B	Onderhoud wegen kantoor, groot onderhoud wegen	-77	0	0	0	0	V We gebruiken dit bedrag voor het plaatsen van kruispuntplateau's, samen met de hiervoor ontvangen rijkssubsidie (zie hierna).
2B	Lankhorsterstraat kruispuntplateau's	91	0	0	0	0	N Aan de Lankhorsterstraat Hengelo plaatsten we kruispuntplateau's om de verkeersveiligheid te verbeteren. Een klein deel van deze kosten dekten we via de rijkssubsidie strategisch plan verkeersveiligheid (€ 15.000). De cofinanciering komt uit eigen budget voor groot onderhoud wegen (zie hiervoor).
2B	Woningbouw-ontwikkeling	539	486	102	42	50	N De ontwikkeling van woningbouwlocaties kent een meerjarig karakter, waardoor de omvang en het moment van de uitgaven afhankelijk zijn van externe ontwikkelingen. Op basis van de actuele voortgang en de meest recente prognose stellen we het budget bij. Deze actualisatie leidt tot een nadeel van € 198.000 over deze gehele periode.
2B	Afwijkingen kleiner dan € 50.000	53	136	147	79	79	N Met deze verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen lasten 2B		1.199	624	183	-17	-9	N

Wijzigingen baten							
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O Toelichting / reden gevraagde wijziging
2A	Grondkostenverhaal bijdrage bovenwijkse voorzieningen	-53	0	0	0	0	N De opbrengsten vallen lager uit door gewijzigde beleidsregels voor woningbouw in het buitengebied. Ook zijn plannen vertraagd, wat minder bijdragen tot gevolg heeft.
2A	Leges omgevingsvergunningen	77	77	77	77	77	V Legesopbrengsten zijn lastig vooraf te ramen. De stijging is gebaseerd op de huidige realisatie en de projecten die we in behandeling hebben.
2A	Leges omgevingsvergunningen - bouwactiviteit	-250	0	0	0	0	N De legesopbrengsten voor bouwen vallen lager uit. Hoewel in het najaar doorgaans grotere plannen worden ingediend, blijft de instroom van aanvragen achter. Omdat de opbrengst afhankelijk is van het aantal en type aanvragen, blijft deze lastig voorspelbaar.
2A	Afwijkingen kleiner dan € 50.000	-7	25	25	25	25	V Met deze verlaging / verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen baten 2A		-233	103	103	103	103	N

Wijzigingen baten								
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
2B	Beheer vastgoedobjecten exploitatie overige	80	80	80	80	80	V	We krijgen meer inkomsten door de toenemende vraag van Liander naar gronden voor de plaatsing van trafostations. Naar verwachting gaat het jaarlijks om levering van 20 tot 25 percelen hiervoor.
2B	Sanering drugslab Davisweg 1 Zelhem	128	0	0	0	0	V	We betaalden de kosten van de sanering van het drugslab in Zelhem en die verhalen we op de eigenaar van het pand. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook lasten 2B.
2B	Onderhoud wegen kantoor algemeen	100	0	0	0	0	V	De degeneratievergoedingen zijn hoger. De hoogte van deze vergoedingen is afhankelijk van de hoeveelheid kabel- en leidingwerkzaamheden die door netbeheerders worden uitgevoerd en fluctueren jaarlijks. Ze zijn vooraf niet nauwkeurig te ramen. Hiervan willen we € 36.000 (onder kleine afwijkingen) gebruiken voor de inhuur van een medewerker met specifieke kennis en expertise op het gebied van kabels en leidingen.
2B	Gebiedsvisie Sport en Leefbaarheid	175	0	0	0	0	V	Van de provincie ontvingen we een bijdrage via de regeling 'Ondersteuning leefbaarheidsinitiatieven gemeenten'. We stellen dit beschikbaar in combinatie met de Uitvoeringsregel Leefbaar en Sportief Bronckhorst. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook lasten 2B.
2B	Rioolheffingen	100	0	0	0	0	V	De opbrengsten uit de rioolheffing worden naar verwachting hoger dan geraamd. Dit komt overeen met ongeveer 365 aansluitingen. We gebruiken het voor extra afschrijving van rioleringsinvesteringen. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook lasten 2B.
2B	Woningbouw-ontwikkeling	264	637	90	30	0	V	De ontwikkeling van woningbouwlocaties is een meerjarig proces waarvan we de baten vooraf niet nauwkeurig kunnen ramen. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook lasten 2B.
2B	Afwijkingen kleiner dan € 50.000	32	29	59	-11	-11	V	Met deze verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen baten 2B		878	746	229	99	69	V	

1.3. Programma 3 BEDRIJVGHEID EN ONTWIKKELING

Deelprogramma 3A ECONOMIE

Wat verandert er binnen dit deelprogramma

Geen wijzigingen in beleid, planning en risico's.

Deelprogramma 3B DUURZAAMHEID

Wat verandert er binnen dit deelprogramma

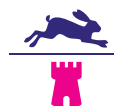
Vijf sporen voor de aanpak van de energietransitie

Om de doelen uit het Klimaatakkoord voor de gebouwde omgeving (warmtetransitie) te behalen, maakten gemeenten in de Achterhoek afspraken in het Akkoord van Groenlo 3.0. Binnen het programma Energietransitie werken we hier op gestructureerde wijze naar toe.

Resultaten

Verschuiving van CDOKE-gelden

We vermeldde in de 1^e tussenrapportage dat de decentralisatie-uitkering CDOKE voor 2026 hoger was dan de inschatting in de programmabegroting wat een positieve afwijking gaf voor de energiegelden. Volgens ons coalitieakkoord herijken we de sporen uit de routekaart energietransitie. Bij de herijking van de routekaart energietransitie geven we vorm aan onder andere de nieuwe lokale transitieplannen zoals beschreven in ons coalitieakkoord. Dit zorgt ervoor dat een aantal werkzaamheden worden afgeschaald en/of anders worden ingericht, wat ook bijdraagt aan de financiële afwijking. Vanuit het rijk ontvingen we in 2025 SPUK CDOKE-middelen, deze middelen kunnen we uitgeven tot 2028. Om na de herijking uitvoering te kunnen geven aan onder andere de lokale transitieplannen, schuiven we CDOKE-middelen door naar 2027.

Financiële wijzigingen

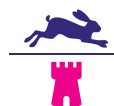
PROGRAMMA 3 BEDRIJFVIGHEID EN ONTWIKKELING	Begroting (incl.wijz.) 2026	Wijzigingen 2 ^e tussenrapp.	Totaal 2026
Lasten			
3A ECONOMIE	1.442	169	1.611
3B DUURZAAMHEID	10.865	-2.307	8.558
Lasten totaal	12.307	-2.139	10.169
Baten			
3A ECONOMIE	630	169	798
3B DUURZAAMHEID	7.831	-1.993	5.838
Baten totaal	8.460	-1.824	6.636
Saldo			
3A ECONOMIE	-812	0	-812
3B DUURZAAMHEID	-3.034	314	-2.720
Saldo totaal	-3.847	314	-3.533

Wijzigingen lasten							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
3A Planontwikkelingskosten werklocaties	169	0	0	0	0	N	De ontwikkeling van werklocaties is een meerjarig proces waarvan we de lasten vooraf niet nauwkeurig kunnen ramen. Zowel de omvang van de werkzaamheden als het moment waarop kosten worden gemaakt zijn afhankelijk van externe ontwikkelingen. Om het budget in overeenstemming te brengen met de actuele voortgang en prognose, stellen we dit bij. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook baten 3A.
Totaal wijzigingen lasten 3A	169	0	0	0	0	N	

Wijzigingen lasten							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
3B Milieu, bodembeheer	50	0	0	0	0	N	Om de gevolgen van PFAS-verontreiniging adequaat te kunnen beheersen, is extra budget nodig voor aanvullende werkzaamheden. We delen de kosten met de provincie (1/3e deel) en het waterschap (1/3e deel).
3B Programma Energietransitie, CDOKE middelen	-1.025	179	0	0	0	V	We ontvingen van het rijk tot en met 2025 CDOKE-middelen via een specifieke uitkering. Daar tegenover staan gelijke lasten. Daarvan hebben we het restant (€ 305.289) niet gebruikt voor uitvoering van de Routekaart en hevelen we over naar 2027. Hiermee waarborgen we de continuïteit van de energietransitie en kan in lijn met het coalitieakkoord uitvoering worden gegeven aan nieuwe lokale transitieplannen. Ook het budget voor dit jaar besteden we niet volledig door wijzigingen in onze lokale plannen voor het energiebeleid en daarvan hevelen we een klein bedrag over naar 2027 (€ 70.000). Vanaf 2026 krijgen we de

Wijzigingen lasten								
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
								middelen via een decentralisatie-uitkering (DU CDOKE) uit het gemeentefonds.
3B	Nationaal Isolatie Programma	-1.598	799	799	0	0	O	We willen deze SPUK-gelden goed in blijven zetten en hevelen ze daarom over naar 2027. Volgens de voorwaarden van deze regeling moeten de middelen uiterlijk in 2028 besteed worden. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook baten 3B.
3B	Uitvoeringskosten programma energie	131	0	0	0	0	N	We betalen uit CDOKE-gelden ook de uitvoeringskosten van ons programma energie. Die zijn hoger dan geraamd. Zo worden, in lijn met het coalitieakkoord, onderdelen van de routekaart energietransitie herijkt, waardoor enkele activiteiten worden afgeschaald of anders worden ingericht. Hiermee geven we, vanuit de SPUK CDOKE-middelen na de herijking uitvoering aan de nieuwe lokale transitieplannen.
3B	ODA Achterhoek	131	0	0	0	0	N	Door toename van het aantal omgevingsvergunningen en diensten vanuit Bronckhorst, nieuwe wet- en regelgeving en aanvullende handhavingsverplichtingen stijgen de kosten.
3B	Afwijkingen kleiner dan € 50.000	4	3	2	2	2	N	Met deze verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen lasten 3B		-2.307	981	801	2	2	O	
Wijzigingen baten								
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
3A	Planontwikkelingskosten werklocaties	169	0	0	0	0	V	De ontwikkeling van werklocaties is een meerjarig proces waarvan we de baten vooraf niet nauwkeurig kunnen ramen. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook lasten 3A.
Totaal wijzigingen baten 3A		169	0	0	0	0	V	
Wijzigingen baten								
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
3B	Programma Energietransitie, CDOKE middelen	-415	484	0	0	0	O	Voor de lasten van het programma energietransitie kregen we van het rijk t/m 2025 CDOKE-middelen via een specifieke uitkering. Wat we niet besteden in een jaar hevelen we over naar het volgende jaar. Vanaf dit jaar ontvangen we CDOKE-middelen via een decentralisatie-uitkering (DU CDOKE) uit het gemeentefonds. Deze baten staan tegenover de lasten die we doorschuiven naar 2027, zie lasten 3B.
3B	Nationaal Isolatie Programma	-1.598	799	799	0	0	O	Vanuit het rijk en de provincie ontvangen we specifieke uitkeringen voor projecten rond klimaat en energie. Nu we de lasten doorschuiven doen we dat ook voor de

Wijzigingen baten								
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
								baten. Dit is een budgettair neutrale wijziging, zie ook lasten 3B.
	3B Afwijkingen kleiner dan € 50.000	19	0	0	0	0	V	Met deze verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
	Totaal wijzigingen baten 3B	-1.993	1.283	799	0	0	O	

1.4. Programma 4 BESTUUR

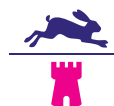
Deelprogramma 4A BESTUREN

Wat verandert er binnen dit deelprogramma

Geen wijzigingen in beleid, planning en risico's.

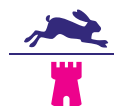
Financiële wijzigingen

PROGRAMMA 4 BESTUUR							Begroting (incl.wijz.) 2026	Wijzigingen 2 ^e tussenrapp.	Totaal 2026
Lasten									
4A BESTUREN							4.813	68	4.881
Lasten totaal							4.813	68	4.881
Baten									
4A BESTUREN							819	-47	772
Baten totaal							819	-47	772
Saldo									
4A BESTUREN							-3.994	-115	-4.109
Saldo totaal							-3.994	-115	-4.109
Wijzigingen lasten									
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging	
4A	College	76	0	0	0	0	N	De totstandkoming van het coalitieakkoord brengt extra kosten met zich mee.	
4A	Burgerzaken automatisering	55	0	0	0	0	N	Het aanbestedingstraject voor de applicatie iBurgerzaken is nu volledig uitgevoerd, dit brengt extra kosten met zich mee.	
4A	Afwijkingen kleiner dan € 50.000	-62	-26	-72	37	-1	V	Met deze verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.	
Totaal wijzigingen lasten 4A		68	-26	-72	37	-1	N		

Wijzigingen baten							
	Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O Toelichting / reden gevraagde wijziging
4A	Reisdocumenten	-62	-54	-33	78	13	N We hebben de verloopdata van reisdocumenten geactualiseerd en die geven een gewijzigd beeld van de legesopbrengsten over de jaren. Deze beweging loopt synchroon met de legesaftochten hiervoor aan het rijk (lasten). Die dalen ook in 2026 (€ 30.806), 2027 en 2028 en nemen vanaf 2029 weer toe.
4A	Afwijkingen kleiner dan € 50.000	15	26	22	37	31	N Met deze verlaging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen baten 4A		-47	-29	-10	115	44	N

2. ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN OVERHEAD

2.1. Algemene dekkingsmiddelen

Bij de dekkingsmiddelen geven we de ontwikkelingen weer per categorie dekkingsmiddel, zoals de Algemene uitkering of dividend. De Algemene uitkering van het rijk is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente, gevolgd door de lokale heffingen.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Begroting (incl.wijz.) 2026	Wijzigingen 2 ^e tussenrapp.	Totaal 2026
Lasten			
Algemene uitkering	0	0	0
Dividenden	4	0	4
Lokale heffingen	527	0	527
Overige algemene dekkingsmiddelen	3.687	-150	3.537
Saldo financieringsfunctie rente	522	-68	455
Lasten totaal	4.741	-218	4.524
Baten			
Algemene uitkering	77.206	0	77.206
Dividenden	502	0	502
Lokale heffingen	10.603	0	10.603
Overige algemene dekkingsmiddelen	2.041	50	2.091
Saldo financieringsfunctie rente	434	246	679
Baten totaal	90.787	296	91.082
Saldo			
Algemene uitkering	77.206	0	77.206
Dividenden	498	0	498
Lokale heffingen	10.076	0	10.076
Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.646	200	-1.446
Saldo financieringsfunctie rente	-89	313	225
Saldo totaal	86.045	513	86.558

Wat verandert er bij algemene dekkingsmiddelen?

We moeten de aandeelhouderslening Alliander converteren

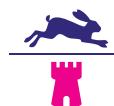
Alliander ging met haar aandeelhouders in 2021 een converteerbare aandeelhouderslening van € 600 mln aan. Hiermee gingen we als aandeelhouder akkoord. In de overeenkomst ligt vast dat Alliander de lening onder bepaalde voorwaarden kan omzetten in gewone aandelen.

Voor de lening wil Alliander nu gewone aandelen verstrekken

Alliander moet de komende jaren fors investeren in uitbreiding en verzwaring van de energie-infrastructuur. Dat vraagt om een solide financiële positie. Aan de voorwaarde van de conversie wordt nu uitvoering gegeven en door de lening om te zetten in eigen vermogen:

- wordt de balans van Alliander versterkt;
- ontstaat meer ruimte om aanvullend vreemd vermogen aan te trekken;
- kan Alliander blijven investeren in het energienet en haar publieke taak uitvoeren.

Na conversie vervalt de vaste rentevergoeding (€ 49.000 N vanaf 2027) en het dividendbeleid kent een plafond. De extra aandelen leiden dus niet tot hogere dividendinkomsten. Alliander toonde begrip voor dit aandachtspunt en heeft toegelicht dat deze samenloop ten tijde van de uitgifte van de converteerbare lening niet was voorzien.

Financiële wijzigingen

Algemene uitkering, dividenden en lokale heffingen

Geen wijziging in budgetten.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Wijzigingen lasten overige algemene dekkingsmiddelen							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/C	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Personele kosten	-150	0	0	0	0	V	We vullen de vacatureruimte binnen het cluster Wonen en Werken dit jaar niet meer in.
Totaal wijzigingen lasten	-150	0	0	0	0	V	

Wijzigingen baten overige algemene dekkingsmiddelen							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/C	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Personele kosten	50	0	0	0	0	V	We detacheren een medewerker als programmamanager bij Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek (DOA) en ontvangen hiervoor een vergoeding.
Totaal wijzigingen baten	50	0	0	0	0	V	

Saldo financieringsfunctie rente

Wijzigingen lasten rente							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/C	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Rente kortlopende leningen o/g	-68	0	0	0	0	V	Bij het opstellen van de begroting verwachtten we leningen aan te moeten trekken voor de financiering van investeringen. Door hogere rijksbijdragen beschikken we over voldoende eigen middelen, waardoor externe financiering niet nodig is.
Totaal wijzigingen lasten	-68	0	0	0	0	V	

Wijzigingen baten rente							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/C	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Rente rekening courant	240	0	0	0	0	V	Door hogere rijksbijdragen beschikken we over voldoende eigen middelen en die leveren rentebaten op (bij rijks schatkistbankieren).
Afwijkingen kleiner dan € 50.000	6	-47	-48	-48	-48	V	Met deze verhoging / verlaging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen baten	246	-47	-48	-48	-48	V	

2.2. Overhead

Wat verandert er binnen de bedrijfsvoering?

Geen wijzigingen

OVERHEAD	Begroting (incl.wijz.) 2026	Wijzigingen 2 ^e tussenrapp.	Totaal 2026
Lasten			
Overhead	14.711	-24	14.687
Lasten totaal	14.711	-24	14.687
Baten			
Overhead	460	69	529
Baten totaal	460	69	529
Saldo			
Overhead	-14.251	93	-14.159
Saldo totaal	-14.251	93	-14.159

Financiële wijzigingen

Wijzigingen lasten overhead							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Afwijkingen kleiner dan € 50.000	-24	10	10	10	10	V	Met deze verlaging / verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen lasten	-24	10	10	10	10	V	

Wijzigingen baten overhead							
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	V/N/O	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Gemeentehuis	52	-33	-33	-33	-33	V	Op 17 juni 2026 werd een huurovereenkomst getekend voor de verhuur van kantoorruimte in een vleugel van het gemeentehuis. De huurovereenkomst gaat in op 1 september 2026 en heeft een looptijd van vijf jaar. Met de verhuur wordt de leegstand ingevuld en huuropbrengsten gegenereerd. De nieuwe huurder neemt minder aanvullende diensten en voorzieningen af dan de vorige huurder, waardoor de huurprijs lager uitvalt.
Afwijkingen kleiner dan € 50.000	17	7	7	7	7	V	Met deze verhoging passen we de verschillende budgetten met kleine bedragen aan.
Totaal wijzigingen baten	69	-26	-26	-26	-26	V	

3. FINANCIËLE OVERZICHTEN

3.1. Actuele ramingen van baten en lasten

3.1.1. Begroting (inclusief wijzigingen tot 2^e tussenrapportage) 2026

Hier presenteren we de begroting zoals die was vóór de aanpassingen uit deze 2^e tussenrapportage 2026.

Begroting (incl. wijzigingen tot tussenrapportage) 2026	Lasten	Baten	Saldo
Programma			
Programma 1 Zorg en ondersteuning	56.461	14.698	-41.762
1A Vitale inwoners en samenleving	10.768	6.270	-4.498
1B Toegang en individuele voorzieningen	45.693	8.429	-37.264
Programma 2 Wonen en leefomgeving	34.121	10.835	-23.286
2A Passend wonen	2.774	2.837	63
2B Aantrekkelijke leefomgeving	31.347	7.997	-23.350
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	12.307	8.460	-3.847
3A Economie	1.442	630	-812
3B Duurzaamheid	10.865	7.831	-3.034
Programma 4 Bestuur	4.813	819	-3.994
4A Besturen	4.813	819	-3.994
Totaal programma's	107.702	34.812	-72.890
Algemene dekkingsmiddelen			
Algemene uitkering	0	77.206	77.206
Dividenden	4	502	498
Lokale heffingen	527	10.603	10.076
Overige algemene dekkingsmiddelen	3.687	2.041	-1.646
Saldo financieringsfunctie rente	522	434	-89
Totaal algemene dekkingsmiddelen	4.741	90.787	86.045
Overhead	14.711	460	-14.251
Heffing VPB	0	0	0
Stortingen en onttrekkingen reserves	15.604	18.545	2.942
Programmabegroting 2026 tot 2^e tussenrapportage	142.758	144.604	1.846

+ = overschot; - = tekort

3.1.2. Wijzigingen door 2^e tussenrapportage 2026

In deze tabel zijn alle financiële wijzigingen uit de programma's (hoofdstuk 1) en de Algemene dekkingsmiddelen (hoofdstuk 2) verwerkt. De financiële wijzigingen vormen de begrotingswijziging die we verwerken voor het jaar 2026 bij de vaststelling van deze tussenrapportage. De veranderingen in de reserves specificeren we in wijzigingen reserves (bijlage 4.1). De effecten die we verwerken voor de jaren 2027-2030 staan in paragraaf 3.3 Effecten voor Programmabegroting 2027-2030 toegelicht.

Wijzigingen door 2 ^e tussenrapportage 2026	Lasten	Baten	Saldo
Programma			
Programma 1 Zorg en ondersteuning	-4.332	277	4.610
1A Vitale inwoners en samenleving	-1.189	80	1.269
1B Toegang en individuele voorzieningen	-3.143	197	3.341
Programma 2 Wonen en leefomgeving	951	646	-305
2A Passend wonen	-249	-233	16
2B Aantrekkelijke leefomgeving	1.199	878	-321
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	-2.139	-1.824	314
3A Economie	169	169	0
3B Duurzaamheid	-2.307	-1.993	314
Programma 4 Bestuur	68	-47	-115
4A Besturen	68	-47	-115
Totaal programma's	-5.452	-948	4.504
Algemene dekkingsmiddelen			
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-218	296	513
Algemene uitkering	0	0	0
Dividenden	0	0	0
Lokale heffingen	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	-150	50	200
Saldo financieringsfunctie rente	-68	246	313
Overhead	-24	69	93
Heffing VPB	0	0	0
Stortingen en onttrekkingen reserves	1.586	0	-1.586
Wijzigingen programmabegroting door 2^e tussenrapportage	-4.107	-584	3.523

+ = overschot; - = tekort

3.1.3. Begroting na 2^e tussenrapportage 2026

Het verwachte voordelige resultaat tot aan de 2^e tussenrapportage 2026 van € 1,8 mln neemt toe met € 3,6 mln tot een voordelig resultaat van € 5,4 mln. Hieronder vindt u het actuele beeld na verwerking van deze tussenrapportage, zoals we ook opnemen in het concept-raadsbesluit.

Begroting na 2 ^e tussenrapportage 2026	Lasten	Baten	Saldo
Programma's			
Programma 1 Zorg en ondersteuning	52.128	14.976	-37.152
1A Vitale inwoners en samenleving	9.579	6.350	-3.229
1B Toegang en individuele voorzieningen	42.549	8.626	-33.923
Programma 2 Wonen en leefomgeving	35.072	11.480	-23.592
2A Passend wonen	2.525	2.604	79
2B Aantrekkelijke leefomgeving	32.547	8.876	-23.671
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	10.169	6.636	-3.533
3A Economie	1.611	798	-812
3B Duurzaamheid	8.558	5.838	-2.720
Programma 4 Bestuur	4.881	772	-4.109
4A Besturen	4.881	772	-4.109
Totaal programma's	102.250	33.864	-68.386
Algemene dekkingsmiddelen			
Totaal algemene dekkingsmiddelen	4.524	91.082	86.558
Algemene uitkering	0	77.206	77.206
Dividenden	4	502	498
Lokale heffingen	527	10.603	10.076
Overige algemene dekkingsmiddelen	3.537	2.091	-1.446
Saldo financieringsfunctie rente	455	679	225
Overhead	14.687	529	-14.159
Heffing VPB	0	0	0
Stortingen en onttrekkingen reserves	17.190	18.545	1.356
Programmabegroting 2026 na 2^e tussenrapportage	138.651	144.020	5.370

3.2. Realisatie van investeringskredieten

We laten onder realisatie van investeringskredieten de ontwikkelingen zien van de beschikbaar gestelde kredieten.

Overzicht investeringskredieten		2026
Beschikbare kredieten (tot 2^e tussenrapportage 2026)		35.838
Bij:		
Aanpassing gemeentehuis t.b.v. verhuur	40	
Aanpassing gemeentehuis m.b.t. kamers wethouders	65	
Aanvullen krediet natzoutstrooimachine	11	
Totaal nieuwe kredieten		116
Bij:		
Mecalac rondverzetmachine	260	
Totaal naar voren gehaalde kredieten		260
Herschikken:		
Intrekken krediet sneeuwplough en strooier	-20	
Opvoeren krediet watertank	24	
Totaal herschikken kredieten werkmaterieel buitendienst		4
Totaal beschikbare kredieten		36.218
<i>Bestedingen</i>		
- bestedingen t/m augustus	16.775	
- verwacht te realiseren t/m december	15.699	
- verwachte realisering in 2027	3.593	
- verwachte realisering in 2028	80	
- verwachte realisering in 2030	70	
Totaal afwikkeling		36.218

Toelichting gewijzigde investeringskredieten

Bij het vaststellen van deze tussenrapportage stelt u als raad bovenstaande aanvullende kredieten formeel beschikbaar. Hieronder leggen we uit waarvoor de aanpassingen zijn.

Aanpassingen in het gemeentehuis (€ 105.000 N)

Door de uitbreiding van het college naar vijf wethouders is er een extra afgesloten werkkamer nodig. Op 17 juni 2026 is een huurovereenkomst getekend voor de verhuur van kantoorruimte in een vleugel van het gemeentehuis. Om een duidelijke organisatorische afbakening tussen de gemeentelijke organisatie en de huurder te realiseren, zijn aanpassingen aan het gebouw noodzakelijk. Hierover bent u eerder al ingelicht middels een actieve informatievoorziening.

Herschikken investeringskredieten werkmaterieel buitendienst (€ 275.000 N)

In 2026 maken we voor vier machines andere keuzes:

- In de raming voor de vervanging van de natzoutstrooimachine hielden we rekening met de opbrengst van de inruil van de oude machines. Deze inruilopbrengst moet afzonderlijk in de exploitatie worden verwerkt en niet in mindering worden gebracht op het krediet.

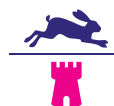

- Op basis van de onderhoudstoestand en het aantal draaiuren (circa 11.000) moeten we de Mecalac multig rondverzetmachine eerder vervangen dan geraamd (was 2031) om de werkzaamheden veilig en betrouwbaar te kunnen blijven uitvoeren.
- Omdat de sneeuwplough en strooier nog in goede staat verkeert, gaan we niet vervangen. We willen daarvoor een extra watertank aanschaffen. Voor het beperken van de gevolgen van langdurige droogte is deze nodig om bomen en planten tijdens droge perioden voldoende water te kunnen blijven geven.

Gevolgen kapitaallasten

Doordat de besteding en planning van de vervangingsinvesteringen wijzigt, geeft dat ook een wijziging in de kapitaallasten.

Gevolgen voor kapitaallasten	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029	Saldo 2030
Afschrijving	23	49	33	33	33
Rente	1	4	5	5	4
Totale wijziging kapitaallasten	24	53	39	38	38

3.3. Effecten voor Programmabegroting 2027-2030

Uit de 2^e tussenrapportage 2026 volgen ook voor- en nadelen voor de planperiode 2027 tot en met 2030. In deze tabel ziet u alle structurele budgetwijzigingen uit de programma's (hoofdstuk 1) en per categorie uit de Algemene dekkingsmiddelen (hoofdstuk 2) voor die jaren.

Meerjaren wijzingen per programma	Saldo 2026	Saldo 2027	Saldo 2028	Saldo 2029	Saldo 2030
Programma					
Programma 1 Zorg en ondersteuning	4.610	1.033	1.966	1.937	1.937
1A Vitale inwoners en samenleving	1.269	-976	40	20	20
1B Toegang en individuele voorzieningen	3.341	2.009	1.926	1.917	1.917
Programma 2 Wonen en leefomgeving	-305	167	92	161	123
2A Passend wonen	16	45	45	45	45
2B Aantrekkelijke leefomgeving	-321	122	46	116	78
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling	314	302	-2	-2	-2
3A Economie	0	0	0	0	0
3B Duurzaamheid	314	302	-2	-2	-2
Programma 4 Bestuur	-115	-2	62	78	45
4A Besturen	-115	-2	62	78	45
Totaal programma's	4.504	1.500	2.117	2.174	2.104
Algemene dekkingsmiddelen					
Totaal algemene dekkingsmiddelen	513	-47	-48	-48	-48
Algemene uitkering	0	0	0	0	0
Dividenden	0	0	0	0	0
Lokale heffingen	0	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	200	0	0	0	0
Saldo financieringsfunctie rente	313	-47	-48	-48	-48
Overhead	93	-36	-36	-36	-36
Heffing VPB	0	0	0	0	0
Stortingen en onttrekkingen reserves	-1.586	1.477	102	2	2
Wijziging begroting 2026-2030 door 2^e tussenrapportage 2026	3.523	2.894	2.136	2.093	2.023

+ = overschot; - = tekort

Toelichting financiële wijzigingen 2027-2030

Bij het vaststellen van deze tussenrapportage stelt u als raad bovenstaande wijziging van de budgetten voor 2027-2030 vast. Deze wijzigingen nemen we mee in de 1^e begrotingswijziging 2027. Hieronder leggen we uit waarvoor de aanpassingen zijn.

Programma 1 Zorg en ondersteuning

- Doorgeschoven budgetten voor programma M&I en project 'De Buurt als Ecosysteem' (1A)
- Lagere zorgkosten (1B)

Programma 2 Wonen en leefomgeving

- Overheveling budget voor energiemaatregelen huizen buitengebied (2A)
- Actualisering van woningbouwlocaties (2A)

- Onderhoud aan bomen (2B)

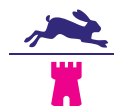
Programma 3 Bedrijvigheid en ontwikkeling

- Verschuiving CDOKE-middelen (3B)

Gebruik van reserves

- Overheveling van budgetten die we hiervoor bij de programma's noemden

4. BIJLAGEN

4.1. Wijzigingen reserves

Wijzigingen stortingen (+) en onttrekkingen (-) reserves						
Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	Toelichting / reden gevraagde wijziging
Algemene reserve	944	-944	0	0	0	Bij deelprogramma 1A benoemen we de vertraging voor de uitvoering van ons programma M&I. Hierdoor hebben we voor de werkzaamheden de niet-bestede gelden in 2027 nodig.
Algemene reserve	93	-93	0	0	0	Bij deelprogramma 1A benoemen we de doorstroomlocatie voor statushouders. Om de exploitatiekosten in 2027 af te dekken, hevelen we niet-bestede gelden over naar 2027.
Algemene reserve	268	-268	0	0	0	Bij deelprogramma 2A benoemen we de fluctuaties bij woningbouwlocaties. Hier schuiven we de budgetten door voor woningbouwlocatie A.G. Noijweg 15 Hoog Keppel.
Algemene reserve	25	-25	0	0	0	Bij deelprogramma 2B beschrijven we dat er budget nodig is in 2027 voor aanvullende inzet op het gebied van toezicht en handhaving rondom de komst van de twee AMV-opvanglocaties die we samen met het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) gaan realiseren voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's). Hiervoor ontvangen we een decentralisatie uitkering vanuit het rijk, maar de locaties openen in 2027. Daardoor is het budget ook dat jaar nodig.
Algemene reserve	100	0	-100	0	0	Bij deelprogramma 2B benoemen we het doorschuiven van werkzaamheden voor de proef op de Hummeloseweg vanwege bezwaar- en beroepsprocedures tegen de verkeersbesluiten. Omdat de proef één jaar duurt, komt de uitvoering van de herinrichting op zijn vroegst in 2028.
Algemene reserve	145	-145	0	0	0	Bij deelprogramma 2B beschrijven we de afwijkingen in de programmalijnen voor plattelandsontwikkeling. Een deel van de gelden gebruiken we in 2027.
Algemene reserve	11	-2	-2	-2	-2	Bij deelprogramma 3B benoemen we het overhevelen van de specifieke middelen vanuit het rijk en de provincie voor projecten rond klimaat en energie. Door deze door te schuiven voorkomen we dat moet worden terugbetaald.
Totaal wijzigingen	1.586	-1.477	-102	-2	-2	

We hevelen niet-bestede budgetten over naar een volgend jaar wanneer werkzaamheden of projecten later plaatsvinden dan gepland. Via de Algemene reserve houden we deze middelen beschikbaar, zodat we de uitvoering volgens de oorspronkelijke doelstelling kunnen voortzetten.

4.2. Verklaring afkortingen

Afkorting	Verklaring
AMV	Alleenstaande minderjarige vreemdelingen
AZWA	Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord
CDOKE	Capaciteit Decentrale Overheden voor Klimaat- en Energiebeleid
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers
DOA	Duurzaam Ondernemerscentrum Achterhoek
DU	Decentralisatie uitkering
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
HbH	Hulp bij het huishouden
IZA	Integraal Zorgakkoord
LEA	Lokale Educatieve Agenda
M&I	Migratie & Integratie
P&C	Planning en control
PFAS	Per- en polyfluoralkylstoffen
pgb	Persoonsgebonden budget
SPUK	Specifieke uitkering
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wsw	Wet sociale werkvoorziening